

Velikonoční výstava ZO ČZS Nové Město n. MET..

Výtvarná soutěž „Bylinky naší zahrádky“

Amelanchier alnifolia - muhovník olšolistý

ZAHRÁDKÁŘSKÝ ZPRAVODAJ

J A R O 2 0 0 9

VYDÁVÁ ČESKÝ ZAHRÁDKÁŘSKÝ SVAZ – ÚZEMNÍ SDRUŽENÍ

NÁCHOD

Slovo předsedy.

Dovolu mi abych Vás opět všechny přátelé zahrádkáře pozdravil a uvítal při čtení jarního Zpravodaje. Omlouváme se za výpadek zimního vydání, ale někdy se opravdu nedaří. Věřím, že pochopíte a samozřejmě se přizpůsobí i předplatné. Letos by jste tedy měli hradit ouze tři čísla.

V současné době již jistě proběhly všude výroční členské schůze při nichž jste dohodli další činnost a především zvolili nové orgány. Chci touto cestou poděkovat všem odstoupjícím členům výborů za jejich velice záslužnou práci ve prospěch druhých a popřát jim hodně zdraví a spokojenosti a věřím, že i nadále budou nápomocni k úspěšné činnosti našich organizací. Novým členům orgánů pak děkuji za ochotu pracovat nezištně pro další rozvoj a spokojenost všech našich členů. Přeji jim hodně zdraví, sil a trpělivosti v jejich práci.

Rád bych, aby se naše ZO zapojily do tvorby Zpravodaje a podělily se svými články o zkušenosti, zážitky z akcí a propagací svých akcí. Věřte, že to ostatní ZO jenom vítají. A jako každý rok vytkla a to že opět některé organizace stále ještě nezaslaly přehled o činnosti za rok 2008. Na druhé straně jsem velmi potěšen odvodem vybraných členských příspěvků v termínu. Na letošní rok opět plánujeme zájezd odborných instruktorů a referentů a obracím se na Vás se žádostí o dobrý typ kam vyrazit nejlépe e-mailem na grohovi@tiscali.cz nebo na telefon 603 541 225. Vzhledem k financím bude opět vybírán poplatek Kč 200,- za osobu a Kč 300,- za případného hosta – nečlena ČZS ovšem vzhledem k posledním zkušenostem již předem. Máme již za sebou výtvarnou soutěž pro děti, letos na téma „Bylinky naší zahrádky“, která proběhla velmi úspěšně – sešlo se přes 100 prací a vyhodnocení se zúčastnili prakticky všichni pozvaní. Mám z toho velkou radost. 22. května pak pořádáme okresní kolo soutěže „Mladý zahrádkář“ v zařízení ZO v České Skalici. Vítězové opět pojedou na ústřední kolo do Kroměříže. Držme jim palce.

Všem Vám našim členům přeji krásné léto, mnoho radosti z pěstitelské činnosti, i to aby si Vaši funkcionáři nenechávali tento Zpravodaj pouze pro sebe, ale aby hledali cesty jak s ním seznámit co nejvíce členů. Určitě si zde každý najde něco zajímavého. Také prosím o maximální informovanost všech členů Vašich ZO o všech akcích a veškerém dění tak jak je dostáváte do výborů. Znovu připomínám výborný systém jak se zbavit slimáků. NEMASLUG – parazitické hlístice *Phasmarhabditis hermaphrodita* jsou mikroskopické hlístice, vyhledávající v půdě slimáky a pronikají do jejich těla, kde se množí. Po rozložení tělo slimáka opouští a vyhledávají dalšího. Je nutno s nimi pracovat jako s živým organismem. Ideální je aplikovat ihned po zakoupení za deštivého počasí nebo k večeru do dobře zalité zahrady. Takzvaná „**Diaskova metoda**“ je ale zaručeně nejlepší. Nasbírejte po ránu co nejvíce slimáků, infikujte je, tedy ponechte hodinku v roztoku hlístic a rozházejte je po pozemku. Zbytkem zalijte místa, kde se nejvíce drží vlhko nebo která denně zaléváte. Hlístice zlikvidují v několika týdnech většinu svých hostitelů a podle zkušeností se jejich populace zhruba kolem půli léta zhroutí a rozpadne. Parazitické hlístice dodává Biocont laboratory Brno, kdy malá dávka, která pro uvedený postup stačí přijde cca na Kč 400,- + poštovné. Ideální je zapojit do této akce i sousedy, především v zahrádkových osadách.

Luděk Groh.

Odborné školení.

Republikové vedení našeho svazu pořádá další celostátní odborné školení pro instruktory, tentokrát zaměřené na květiny pěstované především v nádobách.

-2-

Nenahraditelní opylovači

Z ca. 70 kulturních rostlin, které jsou odkázány na opylování, je jich přibližně 35 opylováváno právě čmeláky. Díky své robustnosti a hustému kožíšku vylétávají čmeláci i při nízkých teplotách, dokonce i při sněhových a kroupových přeháňkách. V létech s nepříznivým počasím opylují čmeláci 25-50 % všech květů. Jejich velká váha a silná stavba těla jim umožňuje vniknout do téměř uzavřených květů bez velké námahy, právě tak tzv. „vibrační sběr“, při kterém musí být pyl nejdříve vysypán ze sběrných košíčků. Dále je pozorováním zjištěno, že čmelák opyluje ve stejném čase 3-5krát vyšší počet květů než včela. Toto se nekoná v žádném případě na úkor důkladnosti a kvality opylování. Hodnota opylování čmelákem se rovná hodnotě opylování třemi včelami. Díky svým velkým očím jsou čmeláci schopni létat i za ranního a večerního šera, čímž se celková doba denního letu prodlužuje. Květiny, které mají tyčinky hodně hluboko mezi okvětními lístky jsou opylovány vylučně čmeláky díky jejich dlouhému sosáku. Kdyby čmeláci vyhynuli, tak by se s nimi ztratily z přírody nenávratně i tyto druhy květů.

S povolením autorů Převzato a upraveno

OBSAH:

Slovo předsedy	str.	2
Odborné školení	str.	2
Náhodští zahrádkáři schůzovali a volili	str.	3
Velikonoční výstava v Novém Městě n. M.	str.	3
Proč a kdy archivovat dokumenty?	str.	3
Zánik základní organizace ČZS	str.	5
Pěstitelské rady	str.	6
Biozahrada	str.	11
O jablonoňových podnožích	str.	13
Méně známé ovoce	str.	17
Čmeláci	str.	18
Obsah	str.	19
Obrazové přílohy	str.	19

Obrázky k článkům

Z výroční schůze ZO ČZS Náchod

„Setkání! v České Skalici

-19-

Především chci upozornit na Amelanchier alnifolia – muchovník olšolistý. Je celá řada jednotlivých druhů muchovníků, z nichž tento olšolistý je asi pro zahrádkáře nejzajímavější pro svoji výbornou chuť, nenáročnost na stanoviště a jistou, pravidelnou plodnost. Některé muchovníky rostou stromovitě, ale tento patří ke keřovitým formám.

Keře se dožívají 50 – 70 let a dorůstají do 3 – 5 m, pokud nejsou jednou za desetiletí seříznuty (zmlazeny). Rostou na slunném stanovišti i v polostínu (ve stínu méně plodí).

Snesou i suché půdy a nemají vyhraněné nároky na půdní kyselost.

Plodí v hroznech, plody jsou podobné borůvkám a podle odrůd dozrávají od poslední dekády června až do poloviny července. Netrpí chorobami ani škůdci s výjimkou kosů, které láká veškeré modré bobulové ovoce. Plody některých odrůd mají až 18 mm v průměru (obrázky).

Sazenice si mohou zájemci koupit u firmy BORMATO v Úpici, nebo objednat u nás pro odběr na podzim 2009. Více na: www.bormato.cz

Cena sazenic je od 150,- Kč

Jaroslav Matejsek, Vršovka 4, 549 01 Nové Město nad Metují

Tel. 491 475 149 od 19 hod. do 22 hod.

Čmeláci – chránit, zachovávat, podporovat

Vedle včel jsou čmeláci nejznámějšími a nejčastějšími hosty našich květin v zahradách. Tito dobromyslní bruchouni (brundibáři) ve svém barevném kožíšku mají v člověku více přátel než ostatní hmyz. Z pohledu zoologů jsou čmeláci čítáni k rodu tzv. „pravých včel“, z nichž jsou největšími zástupci. Přesně viděno, zaujímají čmeláci střední pozici mezi včelami samotářskými a včelami medonosnými. Čmeláci sice žijí dle sociálních struktur, ale organizovanost jejich menších kolonií zdaleka nedosahuje organizaci stupně včel.

Přesto mají čmeláci mnoho společného s menšími včelami. Sbírají nektar a shromažďují pyl v tzv. „košíčkách“ jejich zadních nohou. Zakládají si malé zásoby pylu a medu a používají vosk jako stavební materiál, který vylučují ze žláz na zadní části těla. Čmeláci nezakládají žádné zimní zásoby, jelikož žijí pouze v letních společenstvích. Časně, začátkem roku, někdy již v polovině března, se objeví první čmeláci – královny, opouštějící své zimní přibytky. Jsou prozatím odkázány samy na sebe a začínají svůj život jako včely samotářské. Po dostatečném posílnění již na kvetoucích jivách – kočíčkách nebo ovocných či bobulovitých dřevinách začínají královny vyhledávat nízko nad zemí místo k budování hnízda. Zvolené místo hnízdění se může nacházet jak pod zemí (např. opuštěné myši díry, krtčí chodby), tak i na povrchu, či nad zemí (např. pod větvemi, v trávě, ale i ve vykotlaných stromech, ptačích hnízdech, budkách a budovách. Když je místo hnízdění připraveno, začne královna stavět z vosku nádobku velikosti náprstku, kterou naplní nektarem z vlastních zásob pro svoji potřebu. Do jednoho, rovněž z vosku zhotoveného kalíšku naklade matka hnízda 8-12 vajíček, která podobně jako slepice zahřívá svým tělem až do vylíhnutí larev. Po 4-6 dnech se larvy vylíhnou a jsou přibližně 1 týden vyživovány pylem a nektarem z uložených zásob. První dcery královny se vylíhnou po dalších 10-12 dnech ze svých kokonů. Tyto jsou pouze dělnice, které odlehčují královně od stavby pláštů, přisunu pylu a nektaru, aby se mohla výlučně věnovat kladení vajíček. Vrcholným bodem vývoje kolonie (nanejvýše několik stovek jedinců) je vylíhnutí samečků a budoucích královen. Královny po oplodnění přezimují každá zvlášť, ve svém vhodném podzemním úkrytu.

-18-

-Pokud máte někdo zájem se tohoto školení zúčastnit – ozvěte se nejlépe na adresu předsedy ÚS. Jedinou podmínkou je zpracovat z tohoto školení přednášku a nabídnout ji ZO našeho okresu. Celé školení je prakticky hrazené.

Program školení – koná se v Boskovicích a další informace budou poskytnuty při přihlášení.

1. Zahradnictví Lebiš - p. Petr Lebiš - Systém pěstování Lebiš (120 min)
2. SEMO Smržice - ing. Peter Gajdoštin - Květiny, bylinky a zelenina vhodná do truhlíků (120 min)
3. SZO Pelargonie - ing. Alena Heinrichová: Pelargonie (60 - 90 min)
4. Zahradnictví Fous, Mělník - p. Zdena Fousová - Zkušenosti a praktická doporučení pro pěstování (60 - 90 min)
5. SRS - ing. Pavel Talich - Fuchsie (120 min.)
7. VÚKOZ Průhonice - ing. Petr Novák - Květiny vhodné do truhlíků (60 - 90 min.)
8. BEGO - Bohemia, p. Ladislav Urs - Begonie (60 - 90 min)
9. SRS - ing. František Muška, Ph.D. - Choroby a škůdci u truhlíkových květin (60 - 90 min.)
10. Ing. Otto Macl - Botanické zahrady světa se zaměřením na mobilní zeleň – odpočinkové téma na sobotní večer.

Náchoďští zahrádkáři schůzovali a volili.

Na výroční schůzi ZO ČZS Náchod, konané dne 24. ledna byly konány volby do výboru ZO a revizní orgán. Byli zvoleni osvědčení členové do dalšího funkčního období, jak do výboru, tak do revizní komise a orgánů organizace. Na volební schůzi byl přítomen předseda Územního sdružení Náchod Luděk Groh a člen předsednictva ÚS přítel Fetter. (obrázek v příloze)

Velikonoční výstava ZO Nové Město nad Metují

Již se stalo tradicí, že Novoměstští zahrádkáři zahajují sezónu jarní výstavou, v čase velikonočním a s velikonočním zdobením. I letos se zdařila, díky pečlivé přípravě a vkusné kompozici a počasím slibujícím jaro. (příloha foto)

Proč a kdy archivovat dokumenty?

V každé firmě vzniká v průběhu let celá řada různých dokumentů a písemností, od obchodních dokumentů, účetních dokladů až po mzdovou a personální agendu. Co však v situaci, kdy objem dokumentů začne překážet a zabírat místo? Pak dokumenty musí pryč. Ale co s nimi?

Vyřazování dokumentů

Před vyřazením dokumentů je nutné vědět, že sami je třeba opravu nikdy potřebovat nebudeme, ale může je po nás požadovat některý z úřadů (finanční úřad, správa sociálního zabezpečení). A i když jsme si jisti, že se opravdu jedná o dokumenty s prošlou skartační lhůtou, nepaměť jsme si zajistit skartační povolení od příslušného státního oblastního archivu? Není nakonec nějaký dokument archiválie?

Právní předpisy

Dne 1.1.2005 nabyly účinnosti zákon č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. Zákon určuje okruhy původců dokumentů s povinností uchovávat dokumenty a umožnit z nich výběr archiválií. Zákon dělí původce dokumentů

-3-

do dvou skupin, a to na „veřejnoprávní původce“ a „soukromoprávní původce“, přitom mezi těmito skupinami původců je podstatný rozdíl ve způsobu výběru archiválií a ve výkonu spisové služby. Do skupiny „soukromoprávních původců“ patří: (mimo jiné) • politické strany, politická hnutí, občanská sdružení, odborové organizace, organizace zaměstnavatelů, církve a náboženské společnosti Soukromoprávní původci jsou povinni uchovávat dokumenty a umožnit z nich podle zákona výběr archiválií. V praxi to znamená, že soukromoprávní subjekty nemohou samy skartovat dokumenty bez spolupráce s příslušným oblastním státním archivem. Zákon posuzuje jako správní delikt zničení dokumentů bez souhlasu příslušného státního archivu nejen v případě zničení dokumentů právníkem osobou a podnikající fyzickou osobou, ale i v případě zničení dokumentů jednotlivými fyzickými osobami

HLAVA II. ARCHIVNICTVÍ, Díl 1. Výběr archiválií a jejich evidence

Výběr archiválií § 3 (mimo jiné)

(2) Povinnost uchovávat dokumenty a umožnit výběr archiválií mají za podmínek stanovených tímto zákonem rovněž (mimo jiné) b) politické strany, politická hnutí, občanská sdružení, odborové organizace, organizace zaměstnavatelů, církve a náboženské společnosti, (3) Výběr archiválií provádí archiv podle své působnosti (dále jen „příslušný archiv“).

Archiválie, které se zařazují do I. kategorie

i) závažné dokumenty vzniklé z činnosti ústředních orgánů politických stran a jiných významných společenských organizací (korporací) a občanských sdružení,

Skartační lhůty, kdy se mohou skartovat účetní, mzdové a jiné doklady.

Jednoduše řečeno: prvotní účetní doklady (tj. faktury, pokladniční doklady a bankovní výpisy), písemné obchodní smlouvy a mzdovou (zaměstnaneckou) dokumentaci nedoporučujeme skartovat vůbec. Ostatní doklady, tj. objednávky, kalkulace a pomocné účetní doklady jako dodací listy, protokoly o převzetí, zápisy z inventur, zápisy o služebních cestách a podobně, doporučujeme neskartovat dříve, než uběhne běžná lhůta pro promlčení vyměření daní, tj. 5 let (lhůta je tříletá, ale způsob počítání ji fakticky prodlužuje na 5 let od transakce). Doporučujeme při uvažování o skartaci těchto pomocných účetních dokladů ještě zvážit právní aspekt příslušné transakce. Tj. jestli už je promlčena transakce z hlediska věcného plnění (například zdali je celá transakce už skutečně ukončena, tj. zda nás odběratel nemůže ještě žalovat z věcného hlediska, zda je ukončena záruční lhůta a podobně).

A. Co říkají zákony – lhůty pro uschování listin

Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. v §31 odst. 2 :

„a) účetní závěrka a výroční zpráva po dobu 10 let počínajících koncem účetního období, kterého se týkají, b) účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh, přehledy po dobu 5 let počínajících koncem účetního období, kterého se týkají, c) účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají vedení účetnictví (§ 33 odst. 2), po dobu 5 let počínajících koncem účetního období, kterého se týkají.“ „Plátce je povinen uchovávat všechny daňové doklady rozhodné pro stanovení daně nejméně po dobu 10 let od konce daňovacího období, ve kterém se uskutečnilo zdanitelné plnění... „ d) mzdové listy nebo účetní záznamy o údajích potřebných pro účely důchodového pojištění, po dobu 30 kalendářních roků následujících po roce, kterého se týkají, a jde-li o mzdové listy nebo účetní záznamy o údajích potřebných pro účely důchodového pojištění vedené pro poživatele starobního důchodu, po dobu 10 kalendářních roků následujících po roce, kterého se týkají.

-4-

- pozemek může mít i větší sklon pozemek nejlépe na rovině, nebo jen s mírným sklonem

- pěstování v krajním případě i bez plotu
- problém s hryzcem obojživelným se může řešit během pěstování

- pěstitel může být i začátečník, metody pěstování jsou už dávno známe

- ovoce začne strom přinášet později,

- větší trvanlivost při skladování

- konzumní zralost se dostavuje později
ovoce vydrží déle

- ovoce je menší neatraktivní

- stromy jsou dlouhověké (20 – 50 let)

- agrotechnika je snazší, po čtvrtém roce

pěstování je možné zatravnění až ke kmenu

- stačí menší dávky hnojení

- pěstování bez opory, maximálně -

první čtyři roky u kolíku

Použitá literatura: Josef Souček – Podnože pro jabloně, Zahradnické aktuality

pozemek nejlépe na rovině, nebo

- pěstování vždy za plotem

- je-li přítomen hryzec obojživelný, musí být vyřešeno před výsadbou

- pěstitel by měl být pokročilý, nebo by měl být pokročilý, nebo schopný poučení – jedná se o novější způsoby

- plodnost se dostavuje dříve, už ve 2.roce ve 4. – 5. roce

- menší trvanlivost při skladování

konzumní zralost je dříve, ovoce vydrží kratší dobu

ovoce je kvalitnější, větší, atraktivní

- stromy jsou krátkověké (do 20 let)

- agrotechnika je složitější a nákladnější.

Pěstovat po celou životnost v černém růstem a plodností.

musí se více a cíleně hnojit

pěstování vždy s oporou po celou

životnost stromu

Méně známé ovoce.

Když se řekne méně známé ovoce, nebo méně pěstované ovoce, většina zahrádkářů si představí ovoce, které se na zahrádkách téměř nevyskytuje. Nebo se vyskytuje, ale jen v omezené míře. Většinou se jedná o následující ovocné druhy: Aktinidie, Brusnice, (borůvka, brusinka, klikva), Bez černý, Dřín, Hloh, hruškojeřáb, Jeřáby (jsou i velkoplodě),

Kaštanovník, Kdouloň, Liska, Mandloň, Meruzalka, Mišpule, Morušovník, Oskeruše, Rakytník, Růže dužnoplodá, Trnka, Višeň plstnatá, Zimolez kamčatský. Je opravdu hodně ovocných druhů, které se z různých důvodů na zahrádkách nepěstují. Přesto stojí za pozornost, především pro svůj vysoký obsah vitamínů a jiných cenných látek, které se v jiném ovoci nenacházejí, nebo jsou obsaženy pouze v nepatrném množství. Výběr je velký a je vhodné zvážit možnost zavedení některých opomíjených druhů znovu do pěstování.

Tak jako u aktinidií (kiwi) máme dnes již více mrazuvzdorných kultivarů, tak šlechtitelé vyšlechtili mrazuvzdorné odrůdy u teplomilných ovocných druhů, jako jsou Asimina triloba – tak zvaný PAW PAW, nebo také muďoul, který přináší velké plody několika chutí.

Cena jedné rostliny se pohybuje od 1.000,- Kč výše. (KRUH Jilemnice)

Další zajímavou rostlinou je Diospyros kaki (lotus), nebo také persimon, tomel, churma. Dnes prošlechtěné venkovní persimony snášejí mrazy až do -25°C. Ovoce je podobné plodům rajčat a prodává se u nás před Vánoce na kusy (cena za jeden kus asi 9,- Kč). Plody mají žlutou, nebo oranžovou barvu a nedozrálé jsou trpké. Pokud je necháme změkknout (několik dnů odležet) tak trpká a svíravá příchut' zmizí a plody jsou výrazně sladké, výborné chuti. Jsou vhodné na přímý konzum, na džemy a marmelády. Rovněž i u těchto rostlin je cena od 800,- Kč výše.

-17-

M7	91	5 x 3 m
J – TE – D	88	5 x 2,5 m
J – TE – E	71	4 x 1,5 m
M9	66	3,5 – 4 x 1,5 m
J – TE – H	65	5 x 2,5 m
J – TE – F	51	4 x 1,5 m
J – TE – G	38	3 x 1,2 m
MM 106	105	5 x 3 m

Podle přiřazeného procenta růstu je srovnání různých typů podnoží následující:

M9	100 %	
J – TE – E	100 %	- o něco lépe kotví v půdě, růst jako M9
J – TE – H	97 %	- dobře kotví v půdě
J – TE – F	80 %	- bez opory se vyvrací
J – TE – G	45 – 50 %	- nejvyšší specifická plodnost, dobře se množí
M7	147 %	- u nás málo používaná
M4	114 %	- jen pro plodné odrůdy
M1	150 %	- koření povrchově, v suchu trpí
M2	60 %	- málo kořenů, v chudých půdách neroste
A2	210 %	- nejbujněji rostoucí podnož

(Uvedený spon má zahrádkářům napovědět, jaký prostor zaujme jeden strom. Specifická plodnost jsou kg ovoce na 1 cm² průměru kmene.)

Vegetativní způsob množení je vlastně nepřirozený, protože se otevírala cesta nákazám a tím se potomstvo stále zamořovalo virozy. Množením semenem by přirozeně došlo k ozdravení, ale už bylo řečeno, proč je tento způsob nepřijatelný. Aby se docílilo zdravých stromků, protože přenos nemocí z podnože na naštěpovanou odrůdu je dokonalý, přistoupilo se v cizině i u nás k plánovitému ozdravování podnoží. Byla využita metoda termoterapie „in vitro“.

Meristémové kultury na agaru se umístí pod sklo a pěstují se určitou dobu ve vysokých teplotách (34 – 36°C). Jedinci, kteří to přežijí se převedou ven, a po opakovaném pozitivním výsledku testů na ekonomicky významné virózy mohou být prohlášeny za viruprosté (VF) a přeneseny do technického izolátu. Tam jsou klasicky množeny a přicházejí do školek. Tímto způsobem byla např. ozdravena podnož M9 v Holandsku, odkud ji odebírají i naše školky. Zajímavý je u toho logický dopad, že M9 „VF“ roste o něco bujněji, než ty původní, protože byl odstraněn komplex virových nemocí, které růst také samozřejmě brzdily.

Co nakonec vyplývá z toho celého povídání o podnožích pro jabloně? Že při volbě, jakou jabloně na zahrádku si opatřit, je důležitější správně zvolit podnož, než odrůdu, protože nevhodnou odrůdu jde snadno přeroubovat, ale nevyhovující podnož už nezměníte.

Jak postupovat při volbě správné kombinace podnože s odrůdou, Vám poslouží následující přehled.

Pěstování jabloní

na generativně množených podnožích: pláň, semenáč	na vegetativně množených podnožích: M typy, J – TE, MM typy
<u>půda</u> může být horší kvality, (příměs kamenů, nebo jílovitá) nebo mělká (ani ne na rýč)	<u>půda</u> musí být kvalitní, lehká nebo střední, hluboká nejméně na rýč

ZÁNİK ZÁKLADNÍ ORGANIZACE ČZS

Protože členství v českém zahrádkářském svazu je dobrovolné, nelze nikoho nutit, aby zůstal členem, pokud sám nechce. Minimální počet členů v organizaci je 5 členů. Vznik a zánik organizace se řídí stanovami ČZS. O zániku organizace rozhoduje členská schůze hlasováním přítomných členů. Ostatní členy ZO, kteří na členské schůzi nebyli, je třeba písemně informovat, aby měli možnost se k zániku vyjádřit. Členská schůze by měla určit, k jakému datu se základní organizace ruší a v usnesení členské schůze by mělo být stanoveno, kdo provede potřebné formální úkony a kdo zodpovídá za jejich splnění. Členská schůze by měla rozhodnout, jak bude ke dni zániku organizace naloženo s nemovitým i movitým majetkem organizace. Ke dni zániku organizace by mělo být zrušeno IČO organizace a zrušeny všechny smlouvy, které byly jménem organizace uzavřeny (např. smlouva o odběru vody, elektřiny). Rovněž bankovní konto organizace by mělo být ke dni zániku zrušeno. Jak je z výše uvedeného patrné, není zánik základní organizace ČZS až tak jednoduchý, zejména pokud organizace vlastní nějaký majetek, ať už nemovitý (pozemky, stavby), nebo movitý majetek (např. předměty pořízené z prostředků organizace). Každý člen organizace má právo užívat to, co organizaci náleží (společné cesty, rozvody vody, elektřiny, společné oplocení a pod) z titulu členství v organizaci. Pokud někdo z organizace vystoupí, měl by s organizací uzavřít smlouvu o užívání společných částí. V případě, že organizace zanikne a jednotliví bývalí členové se stanou ideálními spoluvlastníky, je třeba určit správce. Správcem může být nově založená organizace, i jiná právnická osoba, která práva a povinnosti správce převzme (zpravidla za úplaty). Osobně nedoporučuji, aby organizace zanikla, pokud má nějaký majetek, nebo pokud má nějaká práva, i závazky. Pokud by vznikla nová organizace (např. sdružení vlastníků pozemků) je třeba, aby na ustavující schůzi byl přítomen notář, a na ustavující schůzi musí být předloženy nové stanovy, kterými se nová organizace bude řídit. Rovněž musí být stanoveny osoby, které budou v obchodním rejstříku zapsány jako osoby odpovědné. Teprve po zápisu v obchodním rejstříku lze požádat o přidělení IČO. Organizace vedené pod Českým zahrádkářským svazem to mají podstatně jednodušší. Stanovy jsou jednotné v rámci celého zahrádkářského- ho svazu a většina organizací má již svoje IČO přidělené. Ke změnám zpravidla dochází jen ve volbě nových funkcionářů ZO. Upozorňuji základní organizace, aby dbaly na dodržování formálních náležitostí. Na příklad členská schůze by měla na začátku zvolit nejen zapisovatele, ale jednoho či dva ověřovatele zápisu, kteří svým podpisem na zápisu z členské schůze svými podpisy potvrdí, že sepsaný zápis odpovídá tomu, co na členské schůzi bylo projednáváno. Ještě k otázce ideálního spoluvlastnictví (např. společných cest). Ideální spoluvlastnictví opravňuje každé- ho ze spoluvlastníků užívat celek. Na nákladech a výnosech se každý podílí do výše svého vlastnického podílu. Doporučuji, aby u takového majetku byl určen správce. Pokud by to nebyla základní organizace, měla by být sepsána správcovská smlouva. Setkáváme se s názorem některých našich členů, že je zbytečné platit členské příspěvky, a že členství v Českém zahrádkářském svazu je zbytečné. Neuvědomují si, že řada věcí nelze řešit "po sousedsku", ale že je třeba dodržovat příslušná ustanovení (stanovy, osadní řád, usnesení členské schůze apod.) ale i jiné formální náležitosti. Ing. Václav Sláma, 7len *právní komise ZS viz: Věstník 1/2007*

Pěstitelské rady

Prosvětlovací řez je nutný

Za bezmrazých dnů můžeme začít s průklestem okrasných dřevin. V době, kdy se teplota pohybuje kolem 0°C však provádíme pouze prosvětlovací řez dřevin kvetoucích na jaře (kolkovicie, pustoryl, vajgela), při němž odstraníme všechny suché a odumřelé výhony, případně plané výhony z podnoží. Neřezeme ovšem stálezelené a časně na jaře kvetoucí dřeviny (magnolie, dřín, zlatice). V březnu pokračujeme zpětným řezem těch dřevin, které kvetou na jednoletých výhonech - komule, ořechokřídlec, hortenzie, při němž zkrátíme všechny výhony na asi 10 cm. Pravidelný řez je důležitý zejména pro zachování tvaru dřevin a bohatou násadu květů.

Časně kvetoucí rostliny mají rády teplo

V době, kdy taje zimní pokrývka, můžeme v zahradě objevit místa, kde sníh za celý den neroztaje, jinde po něm s prvními slunečními paprsky není ani památky. Když zahradu obejdeme a označíme nebo si zapamatujeme místa, kde sníh roztává velmi rychle, objevili jsme ideální prostředí pro časně kvetoucí dřeviny, trvalky a cibuloviny - je jich celá řada: z dřevin jasmín, kalina, z trvalek čemeřice, hlaváčky, z cibulovin zejména sněženky a taloviny. Často rozkvétají ještě v době, kdy hrozí prudké mrazy, které květy sice nezničí, ale může je poškodit.

Struktura dokáže v zimě zaujmout

Každá dřevina se kromě vzrůstu, tvaru listů, barvy květů a plodů vyznačuje ještě třemi dalšími vlastnostmi, které definují její tvar: strukturou, texturou a konturou. Zatímco kontura a textura lépe vyniknou v létě (kontura je tvar, obrys koruny, textura její olistění, povrch), struktura je u opadavých dřevin nejzřejmější v zimě, jde vlastně o tvar a způsob rozvětvení rostliny. Zejména u pravidelných korun s rovnoměrným rozvětvením jsou tyto tvary pod sněhem či jinovatkou velmi efektní a jejich krásu lze pozorovat až do jarního rašení listů.

Množení keřů zimními řízký

Celá řada okrasných dřevin se velmi snadno množí zimními řízký. Jde například o pustoryl (nepravý jasmín), přísavník, ptačí zob, vrby, svídy. Tyto nejběžnější keře je sice možné v zahradnických centrech získat velmi levně (jedno- až dvouleté exempláře stojí kolem 30 korun), nicméně trocha zahradnického experimentování určitě nikoho nezabije a vlastnoručně vypěstovaná rostlina potěší mnohem více. Vybíráme v období od prosince do poloviny února ze zdravých, silných jednoletých výhonů, z nichž nařežeme řízký 15 - 20 cm dlouhé. Svázané do snopku je uložíme ve vislé poloze na chráněném venkovním stanovišti až do března a poté vysadit. Jinou možností je ihned řízký zapíchat do hrnků a založit do chladného pařeniště.

Kvetoucí pokojovky potřebují živiny

Pokojovým rostlinám, které v tomto období zdobí květy, je třeba dodávat dostatek živin. Zejména bramboríky kvetou intenzivně od podzimu do jara, pokud jsou umístěny v místnosti s nižší teplotou (kolem 12°C) a na světlém místě. Zaléváme je pravidelně každý druhý nebo třetí den a jednou za 14 dní přihnojíme. Důležité je však rostliny příliš nepřelívat - substrát v nádobě by měl být stále vlhký, ale voda by se v misce neměla držet.

Trnky chutné i efektní

Hojnost modrých plodů, které zdobí od konce podzimu prakticky až do jara trnkové keře, je až do prvních mrazků prakticky pouze ozdobou této dřeviny. Plody jsou totiž jak známo velmi trpké. Tuto chuť zapříčiňuje vysoký obsah tříslovin, pro něž jsou však

Vzrůstnost naštěpování odrůdy M typy ovlivňují takto (za stejného předpokladu): M9 = 100, M2 = 172, M4 = 195, M16 = 271, M1 = 293.

Ve šlechtění M typů se v EAST MALLING pokračovalo dále a tak vznikly další typy podnoží pro jabloně už v roce 1928: M25, M26 na které rostou stromky středně bujně, a M27 což je nejslaběji rostoucí podnož z M typů. U nás jsou tyto tři poslední známé od roku 1974.

Cytokininy, které patří mezi polyfenoly, jsou nejvíce obsažené v podnoži M9. Při výsadbě stromku na podnoži M9 se musí dbát na to, aby část podnože byla nad zemí. Znamená to, že jabloně na M9 se vysadí tak, aby místo štěpování bylo alespoň 15 cm nad zemí. Potom se brzdicí účinek podnože může projevit.

Protože M typy měly malou odolnost proti vlnatce krvavé, spojila svoje úsilí stanice EAST MALLING s ústavem v MERTEN a byly prokříženy původní M typy s odrůdou „NORTHERN SPY“, čímž vznikla nová řada podnoží, označovaná MM 101 – 115. Z nich do dnešních dnů se nejvíce používá podnož MM 106, která je středně vzrůstná. Vhodná je do horších půd, kde by jabloně na M9 neprosplávala.

Ve švédské ovocnářské stanici ALNARUP byla vyšlechtěna podnož, která pod označením A2 k nám pronikla kolem roku 1970. Jedná se o bujně rostoucí podnož, která měla nahradit semenné podnože (pláňata a semenáče). Vyžaduje více místa (spon na 7m), dorůstá značné výšky, nástup do plodnosti je za cca 4 – 5 let, zato nevyžaduje oporu a stromy jsou dlouhověké.

Podnože, aby zaručovaly kvalitu budoucích stromků, se množí vegetativním způsobem, který se jmenuje „oddělky“. Je to náročná pracovní operace a u některých typů se získá jen málo jedinců. To není jediná nevýhoda M a MM typů. Dominantní podnoží je M9 a u ní je možné k nevýhodám ještě přidat to, že špatně kotví v půdě a je náchylná k vlnatce krvavé, nádorovitosti na kořenech a bakteriální spále.

Proto i u nás ve šlechtitelské stanici v Těchobuzicích se pan ing. Antonín Dvořák a pan Jiří REINHOLC věnovali kromě jiné šlechtitelské práce, šlechtění podnoží. Po letech přísných selekcí a vyřazování seznali, že tyto metody nebudou stačit, a přistoupili ke křížení. Nadějně, vybrané M typy křížili se starými krajovými odrůdami, (např.: Anýzové) a na svět přišla nová řada českých jablonových podnoží. Stalo se tak kolem roku 1967. Po dvanácti letech zkoušek přišla do obchodu kolekce podnoží J – TE – A až F. Podle tehdy nově neřizené mezinárodní nomenklatury tato zkratka znamená: J – jabloně, TE – místo vzniku (Těchobuzice), A až F – označení jednotlivých typů.

Kromě podnoží řady J – TE, vyšlechtili ještě v Olomouci skupinu J – OH – A, která se lehce množila. Tato výhoda pro podnožovou školku se stala velkým břemenem pro pěstitele na trvalém stanovišti, protože jabloně na J – OH – A silně podrůstaly odmladky. To byl asi hlavní důvod, proč tato podnož úplně zapadla a dnes se už prakticky nepoužívá.

Podle indexu růstu podnoží je možno řadu J – TE a dalších typů podnoží roztřídit od bujného růstu po zakrslý takto:

A2	index	141	doporučený spon	6 x 4 m
J – TE – C	137			6 x 4 m
M2	123			5,5 x 2,5 – 3 m
M1	108			5 x 3 m
J – TE – A	108			5 x 3 m
J – TE – B	107			5 x 3,5 m
M4	105			5 x 3 m

Jabloně, štěpované na těchto podnožích se dožívaly vysokého věku, bývaly zdravé a plodily často střídavě. Semeno vzniklé při náhodném opylení po několik generací, nemůže zaručit potomstvo stejných vlastností, protože došlo k velkému promíchání vloh. Proto semenné podnože (množené pohlavní cestou – generativně) nemají konstantní vlastnosti a odrůdy na nich naštěpované mají různou intenzitu růstu.

Ještě v roce 1946 se mělo za to, že pro snadnou množitelnost pláňat bude tato podnož těžce nahraditelná. V Průhoncích v letech 1933 – 34 začaly pokusy s různým způsobem pěstování stromků na nich: štěpování u země, nebo v korunce a mezištěpování kmenotvorné odrůdy. Ovoce z těchto stromů vydrželo bez složitého ošetření dlouho, často až do sklizně v příštím roce. Nevýhodou byla kvalita plodů (jejich velikost) a pozdní nástup do plodnosti.

Už v 17.století se začalo jako podnože pro jabloně v Malé Asii používat jančata (svatojančata) a duženy (dousiny), které byly množeny vegetativně, tj. přímo ze dřeva mateční rostliny. Tím vznikaly podnože konstantních vlastností, jež byly shodné s matečním stromem a odrůdy na nich naštěpované mají stejnou intenzitu růstu.

Jančata a duženy, jako podnož začali používat zahradníci hlavně v zámeckých zahradách a jejich průkopníky se stávali mniši v kláštorech, kněží a učitelé. Ti zároveň s výukou štěpování, na což přišel český exulant Jiří Holik, rozšiřovali pěstění jabloní na pomalých podnožích a zároveň i první zkušenosti s nimi.

Za léta nekoordinovaného a vlastně náhodného množení těchto podnoží vznikl velký chaos v typech, druzích a označeních. Protože podnož má vliv na naštěpovanou odrůdu tak, že ovlivňuje úrodnost stromu, dobu nástupu do plodnosti, dlouhověkost, jakost (velikost) ovoce, jeho náchylnost nebo odolnost k chorobám a škůdcům, začali se vyznační odborníci věnovat problematice podnoží a jejich zařazení a rozřídění.

První byl prof. SCHINDLER, který na tom pracoval v Německu ve Vyšší státní zahradnické škole v PILLNITZ od roku 1911. V Holandsku ve výzkumné základně WAGENINGEN se podnožím věnoval prof. SPRENGER od roku 1912. Nejproslulejší pracoviště, kde byly vyselektovány a označeny jednotlivé typy jabloňových podnoží, byla výzkumná stanice v EAST MALLING v Anglii, kde od roku 1912 práce vedl prof. HATTON. Zde nevycházeli z jedné matečné rostliny, ale jednotlivé podnože rozřídili podle morfologických znaků do typů, které dále množili a v pokusech získávali informace o jejich vlastnostech.

Prof. SCHINDLER v PILLNITZ vegetativně množil potomstvo vždy jen z jedné rostliny, čili vznikly klony pod označením R, kdežto podnože z EAST MALLING jsou pouze typy.

I označení a pojmenování podnoží má svou historii:

- nejprve se jabloňové podnože z EAST MALLING označovaly zkratkou E. M. a římskými číslicemi I.až XVIII.
- potom začalo zjednodušování, nejprve na EM, pak na M – tak jsou dodnes římská čísla byla nahrazena arabskými. HATTON rozdělil M typy podle vzrůstu takto: - velmi zakrslé: 8,9 - jančata
- polozakrslé: 2,3,4,5,7- dužery
- bujného vzrůstu: 10,12,13,15,16 - dužery

Dodnes se ve školkách štěpují jabloně hlavně na M typech 9, 1, 2 a 4.

Podle toho, jak působí na plodnost naštěpované odrůdy se M typy dají rozříditi takto (za předpokladu, že M9 je rovno 100): M9 = 100, M2 = 93, M1 = 71, M4 = 39, M16 = 21.

plody zároveň velmi cennou, i když opomíjenou surovinou. Po přejití mrazem jsou však plody plně konzumovatelné, lze z nich připravovat nejrůznější džemy a likéry, podobně jako například z šípků, jeřabin a jiných bobulovin. Trnky jsou navíc přirozenou dřevinou zejména v okolí venkovských staveb a ačkoli jsou považovány za invazivní nežádoucí přírostlinu, lze z nich snadno vytvořit volné živé ploty, které poskytují prakticky celoročně přirozené útočiště pro vítanou zahradní faunu.

Sníh může poškodit rostliny v nádobách

Také rostliny pěstované na terase nebo na balkoně v nádobách se s prvním sněhem promění v přehlídku zajímavých tvarů. Těm, které mohou přezimovat venku (dřeviny a trvalky), sníh neuškodí, spíše naopak: čím vyšší je sněhový polštář, tím lépe jsou rostliny chráněny před mrazem. Nebezpečí představuje pouze těžký, mokřý sníh, který by ve vysoké vrstvě mohl dřeviny zlámat. Je proto vhodné jej setřást nebo odstranit. Během dlouhodobějšího mrazu výhony dřevin promrzají a jsou velmi křehké, je proto třeba postupovat opatrně. Rostliny může poškodit také holomráz – mraz - bez sněhové pokrývky. V takovém případě lze rostliny chránit jutovými pytli nebo netkanou textilií.

Některá semena klíčí v chladnu

Trvalky v zahradě můžeme nejčastěji dělením trsů na jaře nebo na podzim, kdy je také nejvhodnější období pro výsadbu nových, koupených rostlin. Řadu druhů trvalek lze však snadno množit semeny, z nichž některá vyžadují pro vyklíčení chladnější období. Na podzim sebraná nebo zakoupená semena vyséváme do výsevních misek v lednu a začátkem února a necháme je několik dní v teplém prostředí. Poté je třeba přenést nádobu na chráněné venkovní stanoviště nebo do studeného pařeniště. Teploty kolem nuly totiž podnití klíčící proces, zárodky rostlin se však objeví až později, kdy se teplota přirozeně zvýší. Tímto způsobem lze množit oměje, floxy, mák, třapatky, úpolín, bělotrn, srdcovka, skalničky aj.

V KOSTCE:

- pokud jsme zakoupili jako vánoční stromek dřevinu v nádobě, uchováme ji na chráněném venkovním místě k časně jarní výsadbě - odstraňujeme námrazu a sníh na stálezelených keřích, aby se nerozlomily - při bezmrazém počasí nezapomeneme průběžně zalévat stálezelené rostliny a konifery - kontrolujeme stav cibulovin kvetoucích v létě a hlízy a cibule napadené hnilobou ihned
Odstraníme - kontrolujeme přezimující lekníny, doplňujeme vodu do nádob a odstraňujeme zahřívající listy - nezapomeneme zalévat přezimující nádobové rostliny a ničit případné škůdce - koncem ledna vysejeme begonie a petunie - sešel-li sníh z trávníku, zbavíme ho listů, aby mohly vykvést drobné cibuloviny (krokusy, sněženky), samozřejmě pokud jsme je na podzim loňského roku nebo dříve vysadili - za bezmrazého počasí můžeme na trávník rozhodit prosetý kompost, obohatíme o fosfor a draslík - po promrzlém trávníku pokud možno nechodíme a nenamáháme jej.

O květu růží rozhodujeme sami

Je-li trvale mírné počasí, můžeme sestříhat růže, které překonaly zimu bez ochrany. Keřové růže kvetoucí jen jednou řežeme střídavě, zkrátíme převisající a starší výhony. Remontující (opakovaně kvetoucí) druhy můžeme seříznout hlouběji, ponecháme však tři až čtyři očka. U popínavých růží stačí odstranit uschlé nebo poškozené výhony a přerůstající větve. Pokud chceme bujně rostoucí popínavou růži zmladit, je pro to nejvhodnější období

Vyséváme první letničky

Časně kvetoucí letničky pro záhony a truhlíky vyséváme již nyní, aby se do května, kdy

je můžeme přenést ven, stačily vyvinout silné a zdravé rostliny. Týká se to zejména pelargonii, petunií, verben, lobelek, begonií a dalších druhů. Vyséváme do misek do speciálního výsevniho substrátu a výsevy umístíme na okenní parapet nebo do vytápěného skleníku. Pokud se chceme dočkat skutečně kvalitních sazenic, je třeba rostlinám přisvětlovat - stačí čtyři hodiny denně. Je však třeba říci, že zejména v případě balkonových rostlin se vypěstování silných rostlin podaří jen ve vhodných podmínkách a často je lepší si rostliny na jaře koupit v zahradnických centrech.

Fyzická průprava u kompostu

O kvalitách dobře založeného kompostu a jeho výživných schopnostech pro všechny zahradní rostliny nepochybuje asi nikdo. Aby však kompost dobře a rychle vyzrál, je třeba jej nejen dobře založit, ale také převrstvit, aby se i pevnější rostlinné zbytky mohly lépe rozložit. Pokud to počasí

dovolí a půda rozmrzne, můžeme s přehazováním kompostu začít už nyní. Možná zjistíme, že loni založený kompost je z velké většiny již rozložený a můžeme jej prosít. Prosátý kompost můžeme v tenké vrstvě rozhodit po trávníku, přidat k stromům, keřům i trvalkám.

Zimní slunce může ublížit

Intenzivní sluneční záření v zimě může poškodit některé stále- zelené rostliny a méně odolné nebo nově vysazené jehličnany. Síla paprsků je ještě intenzivnější na sněhové pokrývce a může na listech a jehlicích způsobit nevzhledné hnědé skvrny, někdy může zasáhnout i mladé výhony. Rostliny se sice většinou po takovém popálení brzy zotaví, může však dojít ke zpomalení růstu a škodám na kráse. Vhodnou ochranou proti zimnímu slunci jsou speciální stínící textilie nebo rákosové rohože, kterými lze menší exempláře zakrýt. Nezapomeneme také za bezmrazých dnů zalévat.

Sněženky rozmnožíme snadno

Velmi smutně působí zahrada, když v ní na jaře nekvete drobné cibuloviny - sněženky, taloviny, bledule, krokusy... Je třeba je vysadit již na podzim, aby nyní vykvetly do plné krásy. Snadno lze zejména sněženky množit také dělením větších trsů, a to právě nyní, uprostřed květu. Celý trs vyzvedneme z půdy, rozdělíme jej podle velikosti na několik částí a ihned vysadíme, aby kořenový bal nevyschnul. Tímto způsobem lze také přimět starší trsy rostlin k intenzivnějšímu kvetení. Podobně i kvetoucí sněženky prodávané nyní v zahradnických prodejnách lze přesadit přímo v době jejich květu do zahrady.

Rychlené cibuloviny nesnášejí teplo

Velmi často si jako pokojové rostliny kupujeme brzy na jaře rychlené cibuloviny v květináčích, zejména krokusy a narcisy. Pokud si je chceme v květu uchovat co nejdéle, umístíme je na co nejchladnější místo v bytě. Ideální jsou pro ně světlé chodby nebo nevytápěné místnosti, případně je přemístíme na chladné místo alespoň na noc. Po odkvětu přesadíme celý trs co nejdříve do zahrady. Pokud vytrvalý mráz přesazení nedovolí, přemístíme celý květináč do chladna a vysadíme po rozmrznutí půdy.

Revitalizační kúra živého plotu

Stříhané živé ploty se i při nejlepší péči časem rozrostou do nechtěné výšky nebo šířky. V únoru lze řadu listnatých živých plotů (buk, dub, ptačí zob, hloh) bez problémů řezem zmladit. Rostlina však musí vynaložit velkou energii, aby probudila k životu spící očka umístěná blízko kmínku. Vhodnější je proto zmlazovací řez ve dvou etapách. První rok seřízneme jen jednu stranu živého plotu až do starého dřeva, na druhé straně provedeme jen běžné zkrácení výhonů. Následující rok provedeme zpětný řez také na

Okrasná zahrada

U pokojových rostlin je vhodná doba k přesazování a případně i k dělení trsů a řízkování. Můžeme vyhrabat trávníky a to co vyhrabeme, dáme na kompost, případně mulčujeme nebo zaryjeme na vhodném místě. U růží odstraníme kryt a provedeme řez růží a to na 3 až 6 oček na loňských výhonech. V březnu je vhodná doba pro výsev téměř všech letniček. A to tedy i těch, které se vysévají již v lednu nebo únoru. Samozřejmě, že u těchto květin (petunie...) se dočkáme květů o nějaký týden později.

Ovocná zahrada

Vyhrabané listí vhodně kompostovat, aby se nestalo zdrojem následné infekce ovocných stromů. Provádíme řez ovocných stromů a ještě dle počasí co nejdříve i řez révy vinné a větší řezné plochy ošetříme proti chorobám štěpařským voskem. Čistíme jahodník od starých zaschlých a nemocných listů. Můžeme zapravovat k ovocným stromům kompost. A samozřejmě, že v tomto měsíci vysazujeme ovocné stromky.

Ochrana rostlin.

Provádíme mechanickou likvidaci částí rostlin černých rybízů, napadených vlnovníkem rybízovým, hnízd bekyně velkohlavé a jiných škůdců. Při průklestu stromů a keřů odstraňujeme přednostně mechanicky poškozené (např. nalomené), chorobné nebo jinak poškozené větve. Česnek (ale i pórek a cibuli) můžeme zakrýt netkanou textilií proti napadení houbovilkou česnekovou a vrtalkou pórkovou a jiným škůdcům. Česnek sázený na podzim musíme zakrýt již po výsadbě. Převzato

O jabloňových podnožích

To, že jabloň si po výsevu nepodržuje vlastnosti původní, mateční rostliny, věděli lidé od nepaměti. Množení jabloňových odrůd vegetativní cestou je zase obtížné a často bezvýsledné. Přijatelný je tedy jediný možný způsob množení a to je štěpování, kdy se zkombinují oba zmíněné způsoby: na spodní část rostliny (rozmnoženou semenem, nebo vegetativně), které se říká podnož, se naštěpuje vrchní část, což je jabloňová odrůda. Každý strom je tedy složen ze dvou částí, kdy jedna ovlivňuje druhou. Jaké ovlivňování? V organismu stromu se kromě jiných, vytvářejí dvě látky, které mají zásadní vliv na jeho růst a vývoj.

A/ Auxiny působí na dlouhý růst a tím podmiňují apikální dominanci. To je vlastnost, kterou se každý strom snaží dosáhnout nejvyšší pozice, aby měl co největší požitek ze slunce a zastínil konkurenci.

B/ Gibbereliny jsou látky, původně objevené u rýže, obsažené vlastně ve všech rostlinách. Spolupůsobí s auxiny.

C/ Cytokininy vznikají v kořenech, stoupají vzhůru a působí proti auxinům, které jsou ve vrcholu a sestupují dolů. Cytokininy působí na diferenciaci vodivých tkání a urychlují růst dřevních pupenů a jejich změnění na květní.

Při střetávání se A s C, podle toho, která látka má navrch, strom buďto roste vzhůru (v případě jabloní, které jsou naštěpovány na bujně rostoucích podnožích), nebo vzniká plodonosný obrost a dlouhý růst je potlačen (jabloně na pomalu rostoucích podnožích).

Dovolují si Vám předložit pár informací o té spodní části, tedy o podnožích pro jabloně.

Historie začíná u semenných podnoží, které se získávaly výsevem semen planého o samotě rostoucího stromu a těm se říkalo pláňky nebo pláňata. Někdy se využívalo i semen z ušlechtilého stromu a to byly semenáče.

si vlastní přísady dle potřeby celer bulvový a řapíkatý, papriku, salát, kedlubny, ranou kapustu, zelí, květák, okurky salátovky a jinou zeleninu, kterou budeme chtít rychlit, případně vysazovat přímo do volné půdy. Možnosti jsou zde veliké jak obohatit sortiment zeleniny s co nejranější sklizní, ale vše je podmíněno našimi podmínkami, zimním počasím v daném roce, ale hlavně také naší touhou a dovedností. Vysévat musíme pouze vhodné odrůdy pro dané období. Každý si musí sám zhodnotit, kdy bude co vysévat. Zda bude topit, a nebo bude pěstovat zeleninu přirozenějším a tím i ekologičtějším způsobem a počká až na příznivější jarní teploty. Také je potřeba vysévat okrasné květiny a bylinky, které pomaleji rostou a pokud chceme, aby nám brzo kvetly (petúnie, celosie, bazalka, pažitka).

Biozahrada v březnu

Pro zahradníky je měsíc březen prvním jarním měsícem. Teplota vzduchu a půdy se zvyšuje. Výrazně se prodlužuje délka dne. Na 21. března připadá jarní rovnodennost. Doba vegetačního klidu je už za námi a zhoršení počasí je již krátkodobějšího charakteru. Výrazně se tak zvyšuje podíl práce venku, na což se asi již všichni těšíme.

Zelenina

Jestliže jsme nestihli zryt pozemek na podzim nebo během zimy, zryjeme jej nyní a připravíme záhony pro výsevy a výsadbu zeleniny. Doma můžeme pokračovat v rychlení zeleniny pro získání čerstvé nati. Jedná se o řeřichu, pažitku, celer, petržel, cibuli, a nebo bylinek a koření. Dokončujeme rychlení čekankových puků. Sklízíme přezimovanou zeleninu jako je pórek, hlávková kapusta, kadeřavá kapusta, růžičková kapusta, pastinák a jiné. Také se začíná probouzet pažitka a petržel kadeřavá a mangold. Petržel a mangold sklízíme především, než začnou tvořit květ. V zelinářské části nám větší potěšení vzhledem k ještě chladnějšímu počasí dělá práce ve skleníku. Tam se věnujeme již dřívějším výsevům, přepichujeme již vzrostlé rostliny. Dodržujeme vztah tepla k zálivce, abychom nezvyšovali napadení rostlin houbovými chorobami. Proti houbovým chorobám u výsevu si můžeme pomoci Polyversem, případně Supresivitem. Pozor si již musíme dávat na zvyšující se sluneční intenzitu, která by nám mohla zhatit naši práci. A to tím, že se rychleji vysušuje zemina výsevu a dochází k přehřívání prostředí ve skleníku, zvyšování vlhkosti vzduchu a k velkému kolísání teplot. Pro venkovní výsadbu duben/květen vyséváme ve skleníku nebo pařeništi dle druhu, odrůdy a termínu výsadby salát, kedlubny, květák, kapustu, brokolici, zelí, pekingské zelí, celer, pór, pažitku, rajčata, papriku, tykvovitě rostliny, ale i tuřín k předpěstování sadby. Pro výsadbu do pařeniště, fóliovníku a skleníku vyséváme rajčata, papriky, lilky, okurky. Přímým výsevem vyséváme v pařeništi, fóliovníku a skleníku ředkvičky, mrkev, cibuli, špenát, petržel naťová, ale také můžeme i salát a jinou zeleninu vhodnou pro přímý výsev, i když je rychlejší ji pěstovat z přísady. Přímým výsevem ve volné půdě vyséváme mrkev, petržel, pastinák, černý kořen (do hrůbků...), cibuli, ředkve, ředkvičky, polníček, vodnici ale i salát, květák, špenát, hrách. Dále vysazujeme ještě zimní česnek (pokud nebyl zasázen na podzim), jarní česnek, cibuli ze sazečky a brambory. Dle počasí v daném roce můžeme vysazovat již i salát, květák, kapustu a zelí aj. Při venkovních výsadbách a výsevech, ale i ve studených fóliových krytech a sklenicích můžete k uspořádání sklizně a ke zvýšení ochrany proti nízkým teplotám používat netkanou textilií (a také černou mulčovací folii), kterou musíte řádně ukotvit a nechat dostatečný prostor k růstu rostlin. Porosty vytrvalých bylinek na venkovním stanovišti prokypříme, případně vyplejeme a můžeme přihnojit kompostem

-12-

druhé straně. Stejně tak lze nejprve zredukovat výšku živého plotu a příští rok jeho šířku. Pohled na zmlazený živý plot sice není příliš vábný, ale již v následujícím roce bude plný síly a života.

Bez řezu plamének nepokvete

V únoru je vhodné období pro řez těch druhů plamének (Clematis), které kvetou v létě a na podzim: Clematis tangutica, C. vitalba, C. viticella, všechny velkokvěté hybridy - 'Jackmanii', 'Ville de Lyon', 'Gipsy Queen'. Protože květy se objevují na mladých letošních výhonech, je třeba zkrátit rostliny asi na 30 cm výšky. Květy se pak objevují zhruba ve výšce očí. Pokud plaménky popínají větší konstrukce (plot, pergola, loubí), zkrátíme jen část výhonů na výšku asi 50 - 100 cm a ostatní ponecháme bez seřiznutí.

Připravíme sekačku na jaro. Než začne rašit tráva a ke slovu přijdou opět zahradní sekačky, je to právě období pro jejich kontrolu a údržbu. Pokud jsme tak neučinili již na podzim, je třeba vyčistit šasi sekačky a okolí nože od zbytků trávy, v případě potřeby nůž sejmout a nabrousit. Protože nekvalitní broušení většinou způsobí deformaci nože a následnou vibraci stroje při práci, je vhodné vyhledat odborný servis, nezapomeneme také vypustit starý olej a nahradit jej novým, totéž platí samozřejmě i o benzínu. Pro čištění sekaček nepoužíváme žádná rozpouštědla, zcela postačí běžný saponát.

V KOSTCE: za bezmrazec dnů můžeme provést zpětný řez dřevin kvetoucích v létě (komule, ořechoplodec, hortenzie) - keře kvetoucí na jaře sestříháme až po odkvětu - dřeviny vysazené na podzim, které mráz povytáhl ze země, opatrně přislápneme, případně můžeme přidat kompost - přezimující pelargonie přeneseme na světlé, teplejší místo (12-15°C) a koncem měsíce začneme zalévat, zatím bez hnojiva - do truhlíků vyséváme semena trvalek, které musejí přejít mrazem, a nádoby umístíme do venkovního prostředí - fuchsie, keříkové kopretiny a jiné druhy rostlin, které přezimovaly ve tmě, seřizneme na polovinu, přeneseme je na světlejší a teplejší místo a začneme více zalévat - podle stavu sněhové pokrývky můžeme vyhrabat trávník, za suchého a bezmrazého počasí mírně přihnojíme - únor je vhodným obdobím pro přesazování pokojových rostlin - můžeme radikálně zmladit živý plot z ptačího zobu (Ligustrum), který lze seřiznout až do starého dřeva

Primule rozkvetou napřesrok v zahradě Kvetoucí prvosenky prodávané v zimě v zahradnických centrech můžeme po odkvětu vysadit do zahrady. Jakmile odkvetou, zpravidla již nejsou schopny vytvořit opakovaně násadu květů a nevypadají příliš pěkně. Po odkvětu je proto umístíme na chladnější, světlé místo a jakmile to počasí trochu umožní, vysadíme je do zahrady, nejlépe pod listnaté keře nebo mezi trvalky. Před výsadbou důkladně zalijeme, aby se kořenový bal nasákl a rostlina neuschla.

Když narcisy nekvete. Pokud narcisy vyhánějí spíše do listů a kvetou jen sporadicky, je třeba trsy cibulí rozdělit a znovu je vysadit. Během několika let se totiž vytvoří velké množství dceřinných cibulek, takže může vzniknout nedostatek vláhy a živin pro velký trs. Právě v době, kdy narcisy začínají rašit, můžeme velké trsy ryčem vyjmout ze země, rozdělit do menších skupin a vysadit ve vzdálenosti aspoň 30 cm od sebe. Vhodné je vysazovat cibuloviny do speciálních plastových košů, které jednak chrání cibule před hlodavci a jednak usnadňují manipulaci při dělení.

Doprovod pro královnu květin

Jakkoli bývá růže označována za nejkrásnější květinu, příliš parády v zahradě zvláště na jaře nenadělá. Po jarním řezu jsou růžové záhony často holé a prázdné, lze je však snadno oživit podsadbou vhodných nižších květin. Ideálním společníkem růží jsou v tomto směru fialky (Viola). Jsou nízké, kvetou na jaře a snadno se rozmnožují semeny

-9-

nebo odnožováním. Úspěšně si lze pomoci také pomněnkami, maceškami, barvínkem nebo skalniczkami.

První květy na zimovištích

Balkónové rostliny, které přečkaly zimu na světlém, chladném místě, vytvořily přes zimu dlouhé, slabé výhony, které jsou náchylné k napadení škůdci a chorobami. Ačkoli se na těchto zimních přírůstcích často vytvářejí i květy, první sluneční paprsky je nemilosrdně spálí. Bez obav je proto můžeme v průběhu března odstranit nebo hluboce seříznout. Zejména pelargonie, fuchsie, hořcové stromky a kopretiny vytvářejí výhony, které je třeba odstranit, aby se rostlina před jarem zbytečně nevysilovala. V průběhu března můžeme balkónové rostliny postupně přemísťovat na světlejší stanoviště, s přenesením ven však musíme ještě počkat.

Vítání pomocníci v boji se škůdci

Začátkem března máme poslední příležitost pro rozmístění ptačích budek na zahradě. Stromy, na něž budky umístíme, je vhodné opatřit na kmeni plechovým nebo drátěným límcem proti kočkám ve výšce asi 150 cm od země. Ptačí budky umístíme tak, aby vletovým otvorem směřovaly na východ nebo jih. Vhodnější umístění je přímo na kmen nebo větev, zavěšené budky se mohou za silnějšího větru uvolnit. S vystýlkou si není třeba dělat starosti, budku přizpůsobí sami vlastním potřebám.

První péče o zelený koberec

K životu se s prvním sluncem probouzí také trávník. Pokud jsme tak neučinili na podzim, je vhodná doba pro jeho provzdušnění. Speciální prořezávací hrábě nebo vertikátory zajistí přísun kyslíku ke kořenům a odstraní mech a některé plevele. V případě potřeby můžeme na trávník pohodit vyžralý, přesátý kompost a dosít holá místa. Postřik herbicidy proti plevelům zatím neprovádíme, protože nízké teploty snižují jeho účinnost, můžeme se však pokusit o mechanické odstranění sedmikrásek a pampelišek.

Letničky vypěstujeme snadno ze semen

Máme-li možnost předpěstovat si sazenice letniček, můžeme nyní vysít hledíky, salvie, ostálky, aksamitníky, rudbekie, astry, letní fialy, čínský karafiát, kokardy, slaměnky, šruchy, sporyše, stative, mák, šáter, chrpy. Vyséváme do truhlíků nebo misek a umístíme na okenní parapet, do pařeniště nebo skleníku. Na záhon můžeme již nyní vysít jednoleté ostrožky, mák, měsíčky či hrachory. Koncem března můžeme osadit také balkónové truhlíky, které však ponecháme ve skleníku nebo za oknem až do konce května.

Řez růží má svá pravidla

Koncem měsíce odhrneme nakopčenou půdu od růží a uvolníme stromkové růže ze zimní ochrany. Řezeme až tehdy, pomine-li nebezpečí silnějších mrazů. U slabě rostoucích keřových růží provedeme řez až na tři očka, u silných exemplářů na pět až šest oček. Popínavým růžím odstraníme pouze poškozené a nemocné větve a staré výhony, mladé hlavní výhony ponecháme. Boční výhony sestříháme na několik centimetrů. Chceme-li u záhonových růží dosáhnout dlouhých, silných výhonů, řezeme co nejhlouběji. Řez vedeme šikmo asi půl centimetru nad očkem.

V KOSTCE:

- za vhodného počasí můžeme vysazovat pnoucí a stromkové růže
- ještě neodstraňujeme zimní zastínění - rododendrony a stálezelené a jehličnaté dřeviny potřebují dostatek vody
- okrasné dřeviny můžeme přihnojit 0,3% roztokem komplexního hnojiva - pokud

rozmrzla půda, můžeme vysazovat dřeviny v kontejnerech - rostliny v nádobách začneme zalévat a zatím slabě přihnojovat

- v suchu přezimované begonie přeneseme do teploty kolem 15°C - můžeme začít s jarním čištěním skalky

- vysazujeme cibuloviny a hlízy kvetoucí v létě (lilie, jiřiny, gladioly, sasanky)

- obtížné plže vyhubí spolehlivě žáby nebo ježci.

převzato

Biozahrada

Biozahrada v lednu

V lednu se již začne výrazněji prodlužovat den, ale i přesto zahradníci zůstávají v relativním klidu. Užívají volna, odpočívají, navštěvují své blízké. Studují literaturu, prochází se po svých pozemcích a přemýšlí co by se dalo změnit a vylepšit. Věnují se nařadí a strojům, aby bylo připraveno na novou sezónu. Kontrolují a přebírají uskladněnou zeleninu. Doladíme osevňovací plán a nakupujeme bioosivo, pokud se nám nabízí. Zde bych chtěl jen připomenout, že bioosivo zeleniny nabízí firma Bejo zaden a firma Reprosam a z našich osivařských firem pak Semo Smržice a Seva Sead Valtice. Pokud počasí dovolí, můžeme překopávat kompost a rýt záhonky, na které dříve nezbyl čas. Venkovní záhony s přezimujícím porostem špenátu, kapusty, póru, případně salátu chráníme před okusem zvěří a případně před mrazem. Tuto zeleninu také dle potřeby sklízíme. Přes zimu můžeme také sklízet topinambury a černý kořen. Rychlíme uskladněné kořeny čekanky. Ve vhodných nádobách rychle také natě pažitky, petržele a celeru, případně řeřichu. Můžeme si nakličovat luštěniny a jiné vhodné osivo k nakličování, které se dá nakoupit. Pro výsevy si můžeme nachystat kvalitní zeminu, kterou je vhodné tepelně propařit. Pokud máme vhodné podmínky k pěstování ve skleníku, pařeništi v zimě, můžeme vysévat vhodné odrůdy salátu, ke konci měsíce pak celer, (papriku) a letničky, které potřebují dlouhé předpěstování, nebo chceme brzo sklízet plody. Toto je vždy velmi energeticky náročné a velmi těžko se nám daří zajistit rostlinám to potřebné ve vhodném poměru jako je světlo, teplo a zvlaha. Proto já osobně výsevy posouvám do příznivějších jarnějších termínů. To vše si musí každý sám zhodnotit a vyzkoušet. Přeji nám všem, abychom byli dobrými zahradníky svých zahrádek a také svých myšlenek, aby se nám na nich nerozmožilo býti, ale aby nám na nich vyrostlo dobré a zdravé ovoce a zelenina pro užitek a pro radost.

BIOZAHRADA V ÚNORU

Zima v únoru je ještě plná mrazivé síly, ale my zahradníci již pocítujeme a vnímáme onen silící hlas přírody, který nám vhání energii do těla a naše aktivita roste, čím více se blížíme k jaru. A při teplejším slunečném dni bychom nejraději začali pracovat na záhonu. Ale i toho se již ke konci měsíce můžeme dočkat, pokud nám to půdní stav dovolí. Pokud máme na záhonu ještě přezimující zeleninu, tak ji dle potřeby průběžně sklízíme, jako je hlávková, růžičková a kadeřavá kapusta, pórek, špenát, topinambury, polniček a jiné podle našich klimatických podmínek (mrkev, pastinák...). Kontrolujeme uskladněné ovoce a zeleninu. Rychlíme čekankové puky a můžeme si nakličovat vhodná semena (řeřicha obiloviny, luštěniny, vojtěška...). Připravujeme si pařeniště. Kdo chce přirychlit zeleninu v pařeništi teplem z hnoje, tak ho již nyní zakládá, pokud již má připravenou přísadu salátu nebo kedluben nebo ho chce využít k jinému účelu (přímý výsev ředkviček...). V únoru už můžeme začít předklíčovat rané brambory. Pokud je půda již obdělávatelná, tak můžeme již vysévat mrkev, petržel, polniček, pór, cibule, černý kořen, ale i hrách nebo salát. Ve vytápěném skleníku vyséváme pro vypěstování